

Број: 14-4332
29.10.2025 год.
Пирот

**ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА
„СРБИЈАШУМЕ“ - БЕОГРАД**

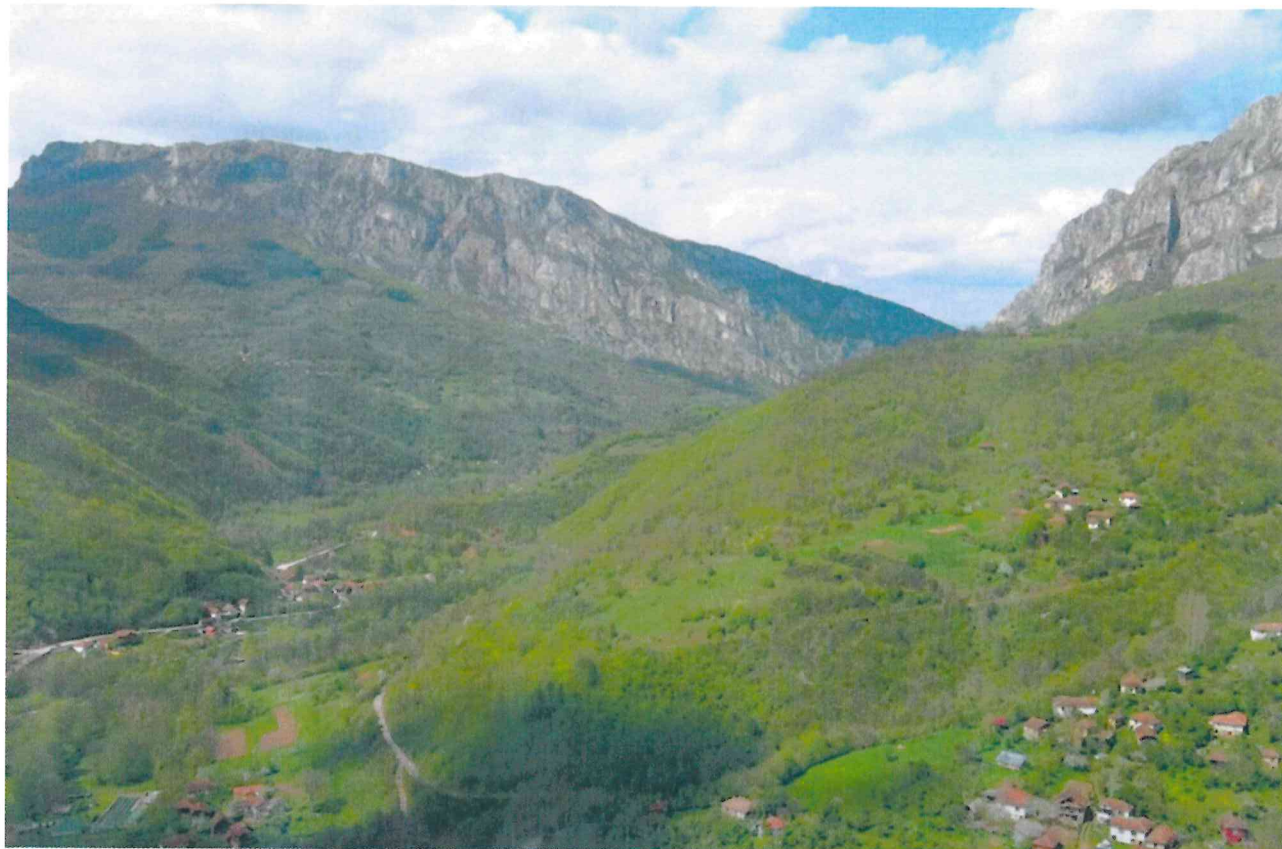
Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

Број: 17112
Датум: 30.10 2025 год.

**ПРОГРАМ
управљања Специјалним резерватом природе
„ЈЕРМА“**

Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

за 2026. годину

октобар, 2025. године, Пирот

1. **Обележавање и обнављање граница заштићеног природног добра** спроводиће се у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара, фарбом жуте боје уз постављање табли за обележавање граница парка природе и зона заштите.

У 2026. години, годишњим програмом управљања, предвиђа се:

- обнављање граница II зоне у дужини од 5,00 км и обнављање спољне границе заштићеног добра у дужини од 5,00 км;

Планирана средства за обнављање граница зона (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		ШГ „Пирот“
Управљач – сопствени приходи:	79.860	
Укупно:	79.860	

- Обележавање заштићеног подручја постављањем табли;

Планирана средства за израду и постављање табли (динара)		Извршилац посла
Управљач – средства накнаде:	63.888	ШГ „Пирот“
Управљач – сопствени приходи:	0,00	
Укупно:	63.888	

Поред фарбе жуте боје за обележавање границе заштићеног подручја и зона заштите, поставиће се 2 табле за обележавање зоне заштите.

За заштиту, одржавање, праћење стања и унапређење природних и створених вредности неопходно је: вођење евиденције о природним вредностима и достављање података Заводу за заштиту природе Србије кроз обилазак терена, прављења белешки и фотоархиве; вођење евиденције о људским активностима које могу представљати фактор угрожавања; сарадња са свим власницима некретнина и свим корисницима у заштићеном подручју у циљу заштите природе.

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно – историјским вредностима

На подручју Специјалног резервата природе „Јерма“ налази се већи број локалитета и објеката са споменичким својствима. Највреднији споменик културе јесте Манастир „Свети Јован Богослов“, који је категорисан као културно добро од великог значаја у складу са одредбама Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94) и једино је категорисано непокретно културно добро на заштићеном подручју.

У протеклом периоду реализоване су активности на уређењу амбијента у близини Манастира постављањем настрешница са клупама и уређењем ложишта за пикни и уређењем пешачке стазе са стазом за слободно спортско пењање на природној стени, а настојаће се да се у текућем периоду додатно уреди околни простор, као једна од локација значајних за посетиоце и локално становништво на којој је евидентирано већи број посета. Саме мере и активности за максимално очување споменичког амбијента и заштиту околине Манастира „Свети Јован Богослов“, а у складу са одредбама Закона о културним добрима, спроводиће се у сарадњи са старешином Манастира и надлежном Епархијом.

Код даљег уређења простора у околини манастира предвиђа се уређење платоа поред реке Јерме и постављање дрвених столова за продају сувенира и домаћих производа, даље дефинисано код подглавља планирање, изградња и уређење СРП „Јерма“. Такође се предвиђа додатно уређење пешачке стазе поред манастира до стазе за слободно спортско пењање, као и додатно уређење природне стене и видиковца на природној стени за слободно спортско пењање. Презентација кроз промотивни материјал и организоване посете манастиру је једна од редовних активности Управљача.

3. Управљање природним ресурсима

Управљање природним ресурсима на територији Специјалног резервата природе „Јерма“ спроводи ће се у складу са Уредбом о заштити и прописаним режимима заштите а на принципима одрживог развоја и коришћења природних ресурса.

3.1. Задаци и активности на заштити и управљању шумама

ЈП „Србијашуме“ као корисник државних шума, сагласно основама и плановима газдовања шумама спроводи активности из области шумарства. Активности се односе на спровођење радова на пошумљавању, гајењу и заштити шума, одржавању шума и обављању стручно - техничких послова у шумама сопственика у складу са Годишњим плановима.

Од радова у делатности гајења шума којима газдује ШГ „Пирот“ - Пирот, за 2026. годину планиране су мере неге шума у изданажким састојинама, као и обнављања ради спровођења мера неге шума., и то у државним шумама у ГЈ „Влашка планина“, на површини од 2,16 ха предвиђена је нега шума у одељењу 14ј, и на површини од 47,86 ха природно обнављање у одељењу 14а,ц,д и 17а,д.

Заштита од фитопатолошких и ентомолошких болести и штеточина спроводиће се кроз редован рад чувара на заштићеном подручју. Као редовна обавеза управљача планира се праћење фитопатогених обољења и мониторинг поткорњака од стране чуварске службе и представника сектора за гајење и заштиту шума при ШГ „Пирот“ – Пирот, као наставак активности из 2019 до 2025. године. Праћењем стања шума на територији СРП „Јерма“, и кроз сарадњу са Институтом за шумарство, на територији заштићеног подручја није примећена кулминација поткорњака и раних дефолијатора, као и озбиљних фитопатогених обољења у периоду од 2019. до 2025. године.

У току 2026. године у сарадњи са релевантним институцијама (Институт за низијско шумарство и животну средину у Новом Садну, Шумарским факултетом, Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, Природно математичким факултетом, и другим) спровешће се даља обука чуварске службе на препознавању најзначајних врста строго заштићених односно заштићених, на подручју СРП „Јерма“. Обука ће се спроводити континуирано и то активним учешћем чуварске службе на терену у сарадњи са стручним службама наведених институција, односно организованим тематским обукама у просторијама управљача. Једна од обавеза чувара заштићеног подручја, ће бити и препознавање самих врста на терену и њихово даље праћење путем адекватне евиденције врста и контролних листи.

Једна од пратећих мера код управљања природним вредностима је и инвентаризација и уништавање инвазивних врста. За почетак спровођења мера управљач ће у сарадњи са релевантним институцијама уз консултацију са представницима Завода за заштиту природе Србије извршити инвентаризацију инвазивних врста на подручју СРП „Јерма“, и уз адекватно предвиђене мере и Решење о условима заштите природе ЗЗПС планирати даље мере за њихово уништавање.

Планиране активности на гајењу, заштити, нези, обнови и коришћењу шума су предвиђени Посебним основама за државне шуме и Привременим планом газдовања шумама сопственика, усвојених од стране Управе за шуме, при Министарству заштите животне средине.

Како истиче Основа газдовања у државним шумама за ГЈ „Гребен“ и ГЈ „Тумба – ракетска гора“ која је позиционирана делом у СРП „Јерма“, то се за планску 2026. годину предвиђају канцеларијски и теренски радови на изради саме основе.

Планирана средства за израду Основа газдовања у државним шумама ГЈ „Гребен“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	220.614	
укупно	220.614	

Учешће у изради Привремених програма газдовања шумама у шумама сопственика на основу Плана развоја шумске области и Пограма газдовања шумама (члан 20. Закона о шумама, "Сл. Гласника РС" бр. 30/10, 93/12 и 89/15), је још једна од обавеза управљача.

Чланом 118. је предвиђено да се до доношења Програма газдовања шумама, шумама сопственика газдује на основу Привремених програма газдовања шумама, које доноси корисник шума за подручје једне општине.

Планирана средства за израду Програма газдовања шумама сопственика (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	35.000,00	
укупно	35.000,00	

Пошумљавање голети, еродираних површина, санација и обнова деградираних површина и сличних простора: реализоваће се уз строго поштовање прописаних мера забране и коришћења на простору СРП „Јерма“ и у складу са Плановима пошумљавања који су прописани Општом основом газдовања шумама за државне шуме чији је корисник ЈП „Србијашуме“ Београд. За приватне шуме, сходно Програмима газдовања који се доносе на годишњем нивоу уз сагласност Министарства пољопривреде и заштиту животне средине, Управе за шуме, планираће се радови на пошумљавању шумског земљишта. За радове на пошумљавању суфинансирање ће се обезбедити у оквиру Програма заштите и унапређивања шума. Површине на којима се утврди присутност ерозионих процеса биће предмет санације кроз разне видове пошумљавања.

Планирана средства за израду Програма пошумљавања пољопривредног земљишта (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	40.000,00	
укупно	40.000,00	

3.2. Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

Одлуком Надзорног одбора ЈП „Србијашуме“ а у складу са Уредбом о проглашењу СРП „Јерма“ на риболовним водама у границама СРП „Јерма“, у 2016. години установљено је Рибарско подручје „Јерма“ са риболовним водама реке Звоначке, Кусовранске, Погановске, Јерме и осталих водотока. На проглашење рибарског подручја „Јерма“ Министарство пољопривреде и заштите животне средине је дало сагласност број 324-07-16/2016-17 од 01. фебруара, 2016. године.

У складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда управљач СРП „Јерма“ организовао је управљање риболовним водама на заштићеном подручју у складу са Програмом управљања рибарским подручјем и Програмом унапређења рибарства, и извршио обележавање подручја постављањем табли на спољним границама рибарског подручја.

Праћење и заштита ловне и риболовне фауне, у сарадњи са надлежним институцијама, је редовна активност управљача, као и контрола риболовних вода. Заштита од болести и штетних инсеката и пожара спроводиће се на целој површини контролом, праћењем стања, упозорењима.

За планску годину нису предвиђене посебне активности везане за ловну и риболовну фауну стим што ће се кроз Програм управљања рибарским подручјем размотрити све мере и активности које могу бити од важности за унапређење рибарства и стављање у функцију одрживог развоја СРП „Јерма“.

Као основна мера на гајењу и заштити ихтиофауне предвиђа се редовно праћење бројног стања врста у научноистраживачке сврхе електрориболовом, које спроводи Завод за заштиту природе Србије и управљач.

Планирана средства за програме у области рибарства (израда годишњег програма унапређења рибарства) (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		ШГ „Пирот“
Управљач - сопствени приходи:	49.500	
Укупно:	49.500	

Перманентна контрола улова, како у погледу прописане количине, тако и у погледу контроле поштовања дозвољене ловне дужине и саме врсте уловљених примерака је основа активност коју ће спроводити чувари. Спречавање покушаја самоиницијативног или нестручног порибљавања, а посебно уношење алохтоних врста у водоток заштићеног подручја, вршиће се у циљу заштите генофонда ихтиофауне.

Једна од значајних мера код управљања ловном ихтиофауном је и контрола и спречавање одлагања комуналног отпада у шуми односно поред речног корита, и праћење квалитета саме воде.

Активности чуварске и стручне службе у заштићеном подручју је и праћење активности ловачких удружења на изношењу хране на хранилишта и соли на солишта, која је неопходна за нормалан раст и развој дивље фауне, као и учешће у изради планских документа ловства као обавеза ловачких удружења којима су ловишта у заштићеном подручју поверена на управљање.

Након евиденције афричке куге дивљих свиња, перманентно је праћење и претрага терена ради евиденције дивљих свиња и лешева уинулих животиња популације дивљих свиња и предузимање адекватних мера у сарадњи са корисницима ловишта.

Планирана су средства за усаглашавање планске документације за газдовање ловиштима којима газдују ловачка удружења „Понишавље“ – Пирот, „Видлич“ - Димитровград и „Срол“ – Бабушница.

Планирана средства за израду планских докумената ловства (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		ШГ „Пирот“
Управљач - сопствени приходи:	25.000	
Укупно:	25.000	

3.3. Задачи и активности на заштити, развоју и управљању водама

Све активности на заштити, развоју и управљању водама на заштићеном подручју биће усмерене да се река Јерма сачува од свих врста загађивања као што је депоновање комуналног отпада у корито реке и остављање смећа на обали, идентификација могућих загађивача, бесправна изградња и праћење активности непосредно уз водоток, што ће се постићи мерама надзора и обавештења у оквиру редовног рада чуварске службе као и едукацијом о важности правилног управљања отпадом и сарадњом са локалном самоуправом у општинама Пирот, Димитровград и Бабушница и надлежним инспекцијским службама (еколошка и рибарска инспекција). Програмом управљања за 2026. годину предвиђене су и активности на управљању отпадом активним сакупљањем комуналног отпада и њихово депоновање на одређење локације дефинисане Законом о отпаду.

3.4. Задачи и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

На основу Просторног плана Републике Србије („Сл.гл.РС“, бр. 88/2010) подручје СРП „Јерма“ дефинисано је као сточарско – планински микрореон. Највећи део укупне површине пољопривредног земљишта чине ливаде и пашњаци а сточарство као доминантну грану пољопривреде. Пољопривреда је екстензивна и налази се испод граница могућности.

Задачи и активности у 2026. години сводиће се на континуирано праћење стања под пашњацима и ливадама, праћење примене хемијских средстава на обрадивим површинама а кроз редовни рад чуварске службе у заштићеном подручју.

3.5. Задачи и активности на коришћењу споредних шумских производа

Сакупљање лековитог биља и шумских плодова планирано је уз редовну контролу чуварске службе, обуку берача и издавања потврда, уз прибављену дозволу за сакупљање и коришћење лековитог биља и шумских плодова у комерцијалне сврхе у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Планирана средства за дозволу за сакупљање дивље флоре и фауне (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	0,00	
Управљач – остала средства	60.000	
укупно	60.000	

4. Управљање отпадом

Управљање отпадом путем организованих акција сакупљања комуналног отпада и ангажовањем адекватних предузимача за сакупљање, одвоз и складиштење комуналног отпада је мера коју ће управљач активно спроводити и у 2026. години у СРП „Јерма“.

У редовне активности управљања отпадом спадају: лоцирање илегалних депонија од стране чуварске службе, контрола руковања опасним отпадом (отпадно уље, отпадни пнеуматици, пестициди..), хитно интервенисање у случају инцидента приликом радова на терену (изливање уља из радних машина, моторних тестера и сл.), контроле одлагања комуналног отпада ван места која су за то предвиђена, контроле одлагање чврстог отпада, вучу посеченог дрвећа и складиштење трупаца и метарског огревног дрвета на начин којим се ремете услови проласка великих вода у водотоцима.

Поред наведеног ту је и редовно информисање локалног становништва, невладиних организација и осталих корисника и обвезника заштићеног подручја у вези урвања отпадом.

Управљач ће настојати да издејствује од локалних самоуправама Града Пирота, Димитровграда и Бабушнице постављање додатних контејнера на локацијама од значаја за локалну заједницу, односно на локацијама које су уређене за пикник и релаксацију, са активним пражњењем истих од стране надлежне комуналне службе.

Планирана средства за управљање отпадом (услуга уклањања отпада у СРП "Јерма") (динара).		Извршилац посла
Управљач – средства накнаде:	0	ШГ „Пирот“
Управљач – сопствени приходи:	40.000,00	
Укупно:	40.000,00	

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО - ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Истраживање и праћење ретких и строго заштићених врста, као и евидентирање и праћење разних биолошких промена у СРП „Јерма“ сматра се већ редовним обавезама и активностима Управљача.

Управљач ће и даље вршити контролу појаве сушења стабала четинара и пренамножења поткорњака у сарадњи са надлежним институцијама, Заводом за заштиту природе Србије и Институтом за шумарство у Београду. Мониторинг поткорњака вршиће се постављањем феремонских клопки. Поред тога у редовне годишње послове ЈП „Србијашуме“ као корисника државних шума спадају и контрола бројности губара и храстових дефолијатора.

Утврдиће се присуство биљних патогена и штетних организама и мере борбе против евидентираних штетних организама.

Планирана средства за мониторинг здравственог стања шума: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	124.000	
укупно	124.000	

У сарадњи са Институтом за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду током 2023. године започете су активности на мониторингу орнитофауне у

заштићеном подручју класификовано као значајно подручје за птице (ИВА). За 2026. годину, планира се наставак активности на :

- мониторингу јеребице камењарке (*Alectoris graeca*) и провера статуса потенцијално инвазивне и алохотне врсте турске камењарке (*Alectoris chukar*) регистрована на територији СРП „Јерма“. Процена гнездећег статуса турске камењарке и процена ризика нестанка јаребице камењарке.
- мониторингу жутокљуних галица (*Pyrrhocorax graculus*) као приоритетне врсте за заштиту у Србији. Процена величине популације и картирање гнездећих јама.
- мониторингу пузгаваца (*Tichodroma muraria*), и картирање гнездећих територија пузгаваца.

Финансијским планом, предвиђене су активности на финансирању мониторинга орнитофауне у СРП „Јерма“.

Планирана средства за „Мониторинг орнитофауне у СРП Јерма“		Извршилац посла
МЗЖС:	240.000	ШГ „Пирот“
Управљач – средства накнаде:	60.000	
Укупно:	300.000	

Праћењем флоре СРП „Јерма“ показало се да на заштићеном подручју постоје локалитети недовољно флористички истражени, који крију значајне податке са аспекта заштите природе, а нарочитко флористичког диверзитета. На основу тога, сматрамо да даља истраживања недовољно флористички истражених локалитета у СРП „Јерма“ могу да допринесу заштити и очувању природе. Предлаже се за 2026. годину почетак радова на „Истраживању флоре карста у СРП „Јерма“, односно инвентаризација и молекуларна истраживања флоре са акцентом на заштићене врсте.

Планирана средства „Истраживању флоре карста у СРП „Јерма: (динара)		Извршилац посла
МЗЖС	0,00	Управљач
Управљач - средства накнаде	50.000,00	
Управљач – остала средства	22.500,00	
укупно	72.500,00	

Како је Специјални резерват природе „Јерма“, у складу са одредбама Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/2010), део еколошке мреже, и представља подручје у поступку заштите, Емералд подручје са класификационим кодом RS0000035 и значајно подручје за птице (ИВА) и међународно значајно подручје за биљке (ИРА) сматрамо да је пожељно извршити инвентаризацију флоре на локалитетима првог, другог и трећег степена режима заштите у заштићеним биоценозама Јавног предузећа за газдовање шумама "Србијашуме" у Специјалном резервату природе Јерма, и даљи мониторинг, евалуацију и разматрање даље стратегије њене заштите. Код праћења стања природних вредности подручја посебно ће се обратити пажња на праћење здравственог стања шума са освртом на реликитне полидоминантне заједнице, стања популације српске рамонде (*Ramonda serbica*) и других ендемичних и реликитних представника флоре, које као угрожене и заштићене врсте представљају темељну вредност заштитеног природног добра. Такође, праћење стања инвазивних врста биљака, мапирање њихових станишт и планирање даљих мера на контроли њиховог ширења и сузбијања.

Остала научна истраживања у СРП „Јерма“ управљач ће вршити у сарадњи са релевантним научним установама, као што су Завод за заштиту природе Србије, институти, факултети. Могућа су и истраживања у другим областима (културе, етно наслеђа, геотуризма и слично), где ће се у складу са законским условима излазити у сусрет заинтересованим институцијама, установама, удружењима грађана и појединцима.

Очување и унапређење стања шумских екосистема и истраживања свих врста флоре и фауне на чији значај упућују специфичности станишта, управљач ће спроводити кроз своје редовне пословне активности. У том делу главни акценат ће бити на праћењу строго заштићених и зуаштићених врста сисара (вук, дивља мачка и сл.).

Неопходна је едукација локалног становништва у области заштите природних и створених вредности, као и у области одрживог коришћења шумских плодова, лековитог биља и гљива, која ће бити спроведена приликом издавања уверења за сакупљање дивље флоре и фауне.

Научно - истраживачке активности реализоваће се у складу са могућностима и исказаним интересима стручњака и институција. У циљу успостављања савременог система управљања заштићеним природним добром и стварања научно - стручне, информационо - документационе основе о стању и вредностима заштићеног добра, а у сврху спровођења заштите и развоја, управљач ће у сваком случају пружити подршку истраживачима који поседују дозволу Министарства, односно Решење о условима Завода за заштиту природе, као и сагласност управљача, уз обавезно достављање података или публикованих резултата управљачу након завршетка истраживања. Као наставак активности „Комплексних истраживања карста СРП „Јерма“, предвиђена су даља геоморфолошка и геолошка истраживањима у границама заштићеног подручја у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, уз ангажовање осталих заинтересованих организација. Након спроведених активности на издвајању објекта геонаслеђа у претходном периоду, предвиђење су даље активности на мапирању, додатном издвајању нових објеката и комплексном истраживању појединих објеката геонаслеђа, са дефинисањем геоморфологије уз сликовити приказ објеката и изразу публикације са наведеним карактеристикама објеката.

Задаци у оквиру образовно - васпитног рада реализоваће се кроз презентацију и популаризацију природних и других вредности заштићеног подручја путем сарадње са туристичким, планинарским и другим сличним удружењима, као и евентуалним организовањем посета овом заштићеном простору.

Од важности је организовање авантуристичких фестивала у природи у сарадњи са локалном самоуправом, туристичким и другим спортским и културолошким организацијама и савезима, ради даље презентације заштићеног подручја уз сталну едукацију посетилаца о значају заштите и очувања природе. Након организовања авантуристичких фестивала и задовољавајућег одазива посетилаца, планира се низ активности спортских, едукативних и рекреативних на организовању манифестација у кањону реке Јерме у 2026. години. Средства за организовање фестивала предвиђена су Програмом управљања уз подршку институција да путем пројеката и суфинансирања подрже фестивал. За приреду фестивала током ранијих година извршено је уређење пешачких стаза до локалитата Гребен, Влашке планине и Асеновог калеа, уз успостављање смерова за слободно пењање на природној стени и уз пратеће обезбеђење пешачких стаза анкерима са ужетом. Ивршена је набавка и монатажа дрвених столова клупама комплети столова са клупама и печурком уз пратеће постављање ложишта за пикник.

Спортско еколошко друштво „Стара планина“ у току 2025. године, покренуло је иницијативу даљег развоја спортско рекреативних активности са програмом уређења подручја Специјалног резервата природе „Јерма“ у сврху унапређења понуде за посетиоце у делу екстремних спортова (алпинизам, планинарење, спелеологија, роњење, кањонинг, бициклизам и сл.) и организовања манифестација, даљим повезивањем свих непосредних актера и то Спортског центра Пирот, локалних самоуправа Пирот и Димитровград, Планинарског савеза Србије, Факултета физичке културе, Универзитета у Нишу. Изнет је

предлог пројекта „Парк екстремних спортова Влашко ждрело“ са дефинисаним циљевима и активностима на уређењу локалитета и начином даљег коришћења, промоције и одржавања у коме је управљач ЈП „Србијашуме“, Београд, ШГ „Пирот“ заузео учешће код разматрања могућности даље реализације.

У вези развоја научних и образовних функција заштићеног подручја планирана су средства за трошкове репрезентације и организовања манифестација, односно за трошкове ангажовања стручног кадра (предавача, аниматора, лиценцираних водича за боравак у природи) из области заштите животне средине, као и за трошкове дневница са путним трошковима. Такође, предвиђена су финансијска средства за предавања у школама (заштита природе и културне баштине и животне средине, обележавање еколошких датума и организовање заинтересованих страна на успостављању савета корисника.

Планирана средства за трошкове у вези развоја научних и образовних функција заштићеног подручја (трошкови репрезентације и организовања манифестација, савета корисника и, предавања у школама и сл.)		Извршилац посла
МЗЖС:		ШГ „Пирот“
Управљач - сопствени приходи:	269.000	
Управљач - средства накнаде:	20.000	
Укупно:	289.000	

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ СРП „ЈЕРМА“

1. Мере и услови

Планирање, изградња и уређење заштићеног подручја морају бити усаглашени са успостављеним режимима заштите, а на подручју СРП „Јерма“ издвајају се просторне целине, **режим заштите I, II и III степена**, у зависности од природних вредности, антропогених утицаја, потребних мера заштите и очувања, као и могућности коришћења и развоја.

2. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, санације подручја

Активности и учешће управљача на спровођењу мера за уређивање заштићеног подручја односе се на:

- Уређење значајних локација у СРП Јерма на Гребен планини (обезбеђење и уређење стазе и израда и постављање инфо табли и мобилијара)

Од радова на уређењу предвиђено је маркирање стазе маркационим знацима по Кнофелц методи: црвено - бело - црвеним знаковима на дужини од око 5 км и то од регионалног пута код приобаља реке Јерме у КО Трски Одоровци и Поганово, до врха и видиковца „Промка“ на Гребен планини. Уређење уклањањем растиња на дужини од око 1,5 км уз постављање путоказа 6 комада, постављање једне информативне табле, једног комплета столова са настрешницом типа „сеник“ и ложишта за пикник.

Уређење значајних локација у СРП Јерма на Гребен планини - маркирање, чишћење, обезбеђење стаза, уређење излетишта - „Видиковац Промка“ (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		ШГ „Пирот“
Управљач - средства накнаде:	508.738	
Укупно:	508.738	

- Уређење брдско планинских стаза у СРП Јерма на Влашкој планини (израда и постављање инфо табле, мобилијара).

Од послова на уређењу предвиђено је уређење и одржавање туристичко пешачке стазе Манастир Св. Јован Богослов и видиковац „Тиква“ на Влашкој планини, маркационим знацима по Кнофелц методи: црвено - бело - црвеним знаковима на дужини од око 1,5 км, уклањање растиња на дужини од око 1,5 км, израда и постављање путоказа 6 комада дуж стазе и постављање мобилијара на платоу излетишта у Трнским Одоровцима поред реке Јерме и то једног комплета столова са настрешницом типа „сеник“, дрвене клацкалице за 4 корисника један комплет, и двоструке дрвене љуљашке један комплет, и израда и постављање информативне табле.

Планирана средства за уређење брдско планинских стаза у СРП Јерма на Влашкој планини (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	210.914	ШГ „Пирот“
Управљач – средства накнаде:	492.132	
Укупно:	703.045	

- Израда и постављање инфо табли ван уређених локалитета и стаза на подручју СРП Јерма

Као једна од обавеза управљача у заштићеном подручју је и израда и постављање информативних табли са описом дозвољених и забрањених активности у њему, картографски и графички приказ граница заштићеног подручја са основним информацијама о природним, културним и створеним вредностима. У ту намену предвиђена је израда и постављање једне информативне табле у заштићеном подручју.

Израда и постављање инфо табли ван уређених локалитета и стаза на подручју СРП Јерма (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		ШГ „Пирот“
Управљач – средства накнаде:	159.720	
Укупно:	159.720	

- Одржавање локација од значаја за посетиоце (уклањање растиња, кошење дуж стаза информативних табли и мобилијара и њихово одржавање)

У протеклом периоду извршено је уређење заштићеног подручја постављањем информативних табли, дрвених столова са клупама и настрешницом, ложишта за пикник и путоказа на пешачким стазама чије одржавање је неопходно у предстојећем периоду.

Једна од активности у заштићеном подручју је и одржавање локалитета од значаја за локалну заједницу и посетиоце. У ту сврху планирана су средства за уклањање растиња, кошење дуж стаза, око мобилијара, табли и локација на јавним местима, као и поправци и одржавању самих дрвених мобилијара.

Планирани су трошкови на одржавању одржавању локација од значаја за посетиоце и информативних табли и мобилијара и пратеће опреме заштитним фарбањем и заменом изломљених и оштећених делова.

Планирана средства за одржавање информативних табли и мобилијара (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	95.040	
Управљач - остала средства		
Укупно:	95.040	

Планирана средства за уклањање растиња, кошење дуж стаза и мобилијара (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	192.800	
укупно	192.800	

- Одржавање и реконструкција шумских путева

Већина туристичко пешачких и бициклистичких стаза користе постојеће шумске путеве који су због лоших временских прилика (обилних падавина) и појаве ерозије у веома лошем стању те је неопходно њихово одржавање. За планску 2026. годину, предвиђени су радови на одржавању и реконструкцији постојећих шумских путева у КО Трнски Одоровци, Искровци, Петачинци и Власи.

За одржавање и реконструкција шумских путева унутар СРП „Јерма“ предвиђена су следећа финансијска средства:

Планирана средства за одржавање и реконструкција шумских путева (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	87.120	
укупно	87.120	

Предвиђени су и радови на одржавању и изградњи влака у одељењима 14 и 17 ГЈ „Влашка планина“ у дужини од 6.05 km.

- Израда пројекта за изградњу Природњачког музеја СРП "Јерма".

Ради успостављања свих видова сарадње са корисницима СРП „Јерма“, пружања савремене и квалитетне презентације природних, културних и стечених вредности заштићеног подручја, организовања манифестација и скупова ради едукације и образовања посетилаца и пружања подршке локалном становништву да може да пласира локалне производе и туристичку понуду, а истовремено ради стварања основних услова за боравак и рад радне јединице СРП „Јерма“, предвиђена је израда пројектне документације за израду пројекта за изградњу Природњачког музеја СРП „Јерма“. Израда пројекта је била предвиђена програмом за 2025. годину али није спроведена због недостатка финансијских средстава и предвиђена је даље Програмом управљања за 2026. годину.

Локација предвиђена за успостављање Природњачког музеја СРП „Јерма“ дефинисана и Просторним планом подручја посебне намене СРП „Јерма“, налази се у селу Трнски Одоровци, Општини Димитровград, на катастарској парцели број 422/3, односно одељењу 35, ГЈ „Гребен“, корисника ЈП „Србијашуме“, поред регионалног пута другог реда на путу Пирот – село Звонце, и представља географски центар заштићеног подручја. Пројектом ће се предвидети успостављање такозваног зеленог објекта, коришћењем природног материјала, соларних панела за производњу електричне енергије и санитарне јаме за отпадне воде са могућношћу филтрирања. Поред информативног центра на улазу у заштићено подручје који служи у сврху контроле посетилаца и коришћења заштићеног подручја, Природњачки музеј СРП „Јерма“ би био једини објекат корисника ЈП „Србијашуме“, Београд, на територији заштићеног подручја који би служио и у сврху боравка и смештаја чувара и запослених при управљачу, као и релевантних научних и стручних организација и институција и представника државног органа, првенствено надлежног Министарства.

Планирана средства за израду пројекта за изградњу Природњачког музеја СРП "Јерма". (динара):		Извршилац посла
Управљач - сопствени приходи:	0,00	ШГ „Пирот“
Управљач - средства накнаде:	150.000,00	
Укупно:	150.000,00	

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Мере и услови

У 2025. години, у смислу успешнијег и свеобухватнијег развоја основних функција, стварања представе о значају заштићеног подручја СРП „Јерма“, давања конкретних информација свим корисницима и становништву, планира се:

- Да успостави мониторинг врста птица од значаја за мрежу Натура 2000, уз реализацију програма праћења осталих група птица и других група дивљих врста животиња, а посебно врста од националног и међународног значаја, уз успостављање и вођење базе података;
- Предвиди покретање пројекта инвентаризације и уништавања инвазивних врста биљака и животиња у заштићеном природном добру;

- Наставак активности на пројекту „Комплексна истраживања карста СРП „Јерма“ у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, уз ангажовање осталих заинтересованих организација, са акцентом на даље евидентирање свих значајних геолошких објеката у заштићеном подручју, њихово мапирање, опис и вредновање, и спровођење медијске презентације.
- Наставак активности на пројекту мониторинг лепидоптера СРП „Јерма“ са Институтом за низијско шумарство у Новом Саду у делу ентомофаунистичких истраживања ретких, заштићених, штетних, интродукованих, миграторних и инвазивних врста инсеката са посебним аспектом на НАТУРА 2000 врсте;
- Наставак мониторинга орнитофауне са освртом на мониторинг јеребице камењарке (*Alectoris graeca*) и провера статуса потенцијално инвазивне и алохотне врсте турске камењарке (*Alectoris chukar*) регистрована на територији СРП „Јерма“. Процена гнездећег статуса турске камењарке и процена ризика нестанка јеребице камењарке; мониторинг жутокљуних галица (*Pugonocorax graculus*) као приоритетне врсте за заштиту у Србији. Процена величине популације и картирање гнездећих јама; мониторинг пузгаваца (*Tichodroma muraria*), и картирање гнездећих територија пузгаваца.
- Сарадња са медијима на презентацији и популаризацији природних и културних вредности, односно на презентацији спортских дешавања и активности које управљач спроводи на уређењу заштићеног подручја СРП „Јерма“;
- Сарадња управљача са локалном самоуправом, у циљу решавања питања одлагања комуналног отпада, уређења насељених места у СРП, одрживог развоја пољопривреде и руралног туризма. У претходном периоду у сарадњи са локалном самоуправом и туристичким организацијама дефинисане су активности и локалитети за уређивање и успостављање одмаралишта и рекреативних стаза. У појединим селима постоје контејнери за одлагање отпада, док је неопходно постављање контејнера и регулисање комуналног отпада ван насељених места. До сада су од стране управљача утврђење локације на којима је неопходно извршити регулисање комуналног отпада. У текућем периоду планиране су активности на сарадњи са локалним самоуправама ради разматрања могућности регулације комуналног отпада на утврђеним локацијама;
- Организовање рекреативно - спортских активности, пешачких тура у сарадњи са спортским центрима и организацијама и планинарским друштвима (Царибродски бициклички маратон, Лужнички мегдан, Такмичење у слободном спортском пењању, Планински маратон Гребен и Влашка планина и други);
- Организовање културних дешавања у СРП „Јерма“ и то: авантуристичких фестивала у природи, Уметничке вајарске и ликовне колоније у кањону реке Јерме, Фестивала традиционалних јела и Међународног балканског првенства у мушичарењу;
- Организовање сакупљања комуналног отпада на територији заштићеног добра (санација евентуално насталих дивљих депонија);
- Учешће Управљача поводом обележавања Светског дана вода, Светског дана шума, Светског дана заштите биодиверзитета, Светског дана заштите животне

средине, Дана заштите природе, Светског дана туризма, Светског дана планина и др;

Управљач заштићеним подручјем ће учествовати у обележавању важних датума као што је Светски дан вода, Дан заштите природе, Дан биодиверзитета и других важних датума акцијама чишћења комуналног отпада у кориту реке Јерме, одржавањем трибина и скупова у сарадњи са локалном самоуправом, МЗ, локалним становништвом и комуналним предузећима, како би се повећала свест о потреби заштите природе и укаже на значај очуване природе за опстанак живог света и на значај одрживог управљања ЗП.

У складу са Законом о заштити природе, управљач је дужан да заснује дигиталну базу података односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање СРП „Јерма“. Како је у претходном периоду извршена набавка пратеће рачунарске опреме и набавка ГПС уређаја неопходног за заснивање базе података ГИСа, управљач ће настојати да у текућем периоду ажурира базу података заштићеног подручја.

Предвиђена је и имплементација коришћења апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података;

Финсијска средства неопходна за реализацију активности на промоцији заштићеног подручја организовањем раних културних и спортских дешавања и манифестација дефинисана су у делу који се односи на трошкове у вези развоја научних и образовних функција заштићеног подручја (трошкови репрезентације и организовања манифестација).

Ради унапређења чуварске службе и размене искуства, односно презентације активности Управљача, предвиђено је студијско путовање у друга заштићена подручја, и то за руководиоце и чуварску службу.

Планирана средства за презентацију - студијско путовање (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	100.000	
Управљач – остала средства		
укупно	100.000	

2. Задаци на развоју културно – образовних и информативно - пропагандних активности

Основни задаци информативно - пропагандних активности у 2026. години су:

- Информисање локалног становништва и корисника о начелима заштите природе и упознавање са одредбама Закона о заштити природе и Уредбе о заштити СРП „Јерма“;
- Информисање о успостављеним режимима заштите;

- Информисање о природним вредностима и еко - туристичким потенцијалима кроз израду тематских програма за посетиоце и пратећег материјал (локације за посматрање птица, геонаслеђе, тресетишта, културна баштина, дендролошки значајне локације са реликтним састојинама);
- Давање сервисних информација и обавештења;
- Израда и штампање информативних и туристичких флајера и лифлета (400 комада);
- Израда и штампа мајци (50 комада);
- Израда и штампа перфориране цираде (1 m²);
- Израда и штампа дневника за чуваре (15 комада);
- Израда и штампање фасцикли са логоам ЗП;
- Набавка магнети са знаком ЗП СРП Јерма.

Планирана средства за израду и штампање промотивног материјала (динара)		Извршилац посла
Управљач - сопствени приходи:	43.000	ШГ „Пирот“
Управљач - средства накнаде:	125.440	
Укупно:	168.440	

Управљач ће настојати да у текућем периоду сублимира и обради све податке који се односе на локације и туристичко - пешачке стазе на којима је извршено уређење у претходном периоду, као и за локације геонаслеђа, а ради израде промотивног материјала за штампу.

Циљ је да се дељењем штампаног материјала (публикације) посетици односно корисници, локална самоуправа и становништво упознају са концептом заштите СРП „Јерма“, успостављеним режимима заштите, али и природним вредностима и еко - туристичким потенцијалима, као и створеним вредностима у протеклом периоду.

Укључивање локалних радио и ТВ станица ради информисања и популаризације заштићеног подручја „Јерма“ путем давања информација и обавештења је редовна активност управљача.

3. Задаци и активности на развоју одрживог туризма

У претходном периоду ради развоја одрживог туризма израђен је Програм развоја туризма града Пирота и шире регије за период 2018. – 2022. година, у сарадњи са локалном самоуправом, Туристичким организацијама, свим субјектима који се баве развојем туризма (менаџерима хотела, мотела, хостела, власницима кафана), произвођачима домаће хране и традиционалних производа (ћилима, грнчарије), и другима.

Стратегијом су дефинисани сви кључни туристички производи града и регије са дефинисањем динамике развоја и реализације програма уређења и њихове презентације, коју је неопходно пратити и реализовати у текућем периоду.

Такође, израђен је Нацрт просторног плана подручја посебне намене СРП „Јерма“, у коме су дефинисане површине и локације за уређење у циљу даљег развоја туризма.

Управљач ће настојати да и даље кроз уређење атрактивних дестинација до природних и културних вредности заштићеног подручја и организовање плана и програма посете, као и културних и спортских манифестација утиче на развој рекреативног, верског и туризма културног наслеђа. Ту не треба изоставити и везу између рекреативног туризма кроз праћење дивље флоре и фауне заштићеног подручја.

Уређење пешачких туристичко планинарских стаза на Гребен и Влашкој планини, додатно уређење видиковца „Бежаниште“ са аспекта очувања и заштите и пружања безбедности, успостављање стазе за слободно пењање на природној стени, формирање вештачке стене за слободно пењање са уређењем околног простора постављањем мобилијара, као и платформе за одржавање манифестација и презентацију заштићеног поручја, уређење стазе и видиковца „Асеново кале“, „Тиква“, „Равни камик“, „Ждрело“ и „Мумуљ“, уређење стазе и улаза у јаму „Пештерица“ и „Ветрена дупка“ као и уређење околине око верских објеката и старо-римских објеката представљају основ за развој туризма, и стварање атрактивних понуда за обилазак.

Туристичка понуда на простору СРП „Јерма“ након пет година управљања и уређивања досегла је до модела понуде организованог, авантуристичког, верског викенд боравка са могућношћу организовања атрактивних екстремно спортских обилазака СРП „Јерма“.

Након уређења десетак километа бицикличко - пешачких стаза груписане у три различите десинације на Гребен и Влашкој планини посетилац у екстремним условима може коришћењем планинског бицикла односно пешачењем доћи до гребенских врхова планина одакле се из различитих углова пружа поглед на кањон реке Јерме. Такође је успостављена и прва стаза за екстремно слободно спортско пењање на природној стени на домак Манастира „Свети Јован Богослов“, и једина тог типа у пиротском и димитровградском округу.

Уређена стаза „Ветрена дупка“ са обиласком саме пећине „Ветрена дупка“ је значајан облик геонаслеђа овог краја и атрактивна дестинација за посетиоце, за чији обилазак је обезбеђена и адекватна опрема.

Свакодневне су организоване посетама Манастиру „Свети Јован Богослов“ из 13. века.

У кањону реке Јерме, су организовани авантуристички фестивали у природи „Јерма арт фест“ и „Outdoor fest Jerma“ у Специјалном резервату природе „Јерма“ у организацији Adventure travel агенције, Туристичке организације Пирот, Димитровград и Бабушница, уз подршку локалних самоуправа наведених градова и Управљача ЈП „Србијашуме“, и по реакцијама учесника оставио је фантастичан утисак.

Управљач ће настојати да даље организује авантуристичке манифестације, у циљу развоја, презентације и јачања туристичке понуде овог краја.

Уређење и разни видови презентације заштићеног подручја ради развоја различитих садржаја и пре свега еко - туризма, здравственог и верског туризма и спортско – рекреативног туризма ће бити приоритетни задаци управљача приликом израде планова и програма развоја као и даље реализације истих.

3.1. Смернице за развој одрживог туризма

Основни мотиви посете СРП „Јерма“ су спорт, рекреација, планинарење, организовање разних спортских такмичења у летњем периоду, камповање, као и научна истраживања, екскурзије, едукација и сакупљање лековитог биља, празничне и верске посете са организованим групама.

Управљач ће настојати да у планској 2026. години, кроз презентацију СРП „Јерма“ и уређење локација од значаја за локалну заједницу, повећа број организованих кампова, спортско рекреативних активности (рекреативно и планинско пешачење, бицикличко трке, такмичења у рибарству), организованих посета ученика у природи уз контролу и надзор радне јединице, развијати туристичку понуду у смислу етно - еко туризма и села осавременили спортским објектима, стазама за трчање и ходање, теренима за колективне спортове.

Током 2025. године евидентиран је пораст броја посетилаца и организованих рекреативних и спортских активности, након санирања отвореног комплекса базена са термалном водом на локацији „Звоначка бања“. Организоване су ограничене посете спортских клубова и основних и средњих школа.

Контролу посетилаца спроводиће чуварска служба у СРП „Јерма“ ради спречавања уништавања и деградације шумских и других станишта, тровања и загађивања воде, земљишта и живих бића и других негативних утицаја. Највећи број посетилаца борави на подручју Манастира „Свети Јован Богослов“, села Поганово и села Власи, као и у селу Звонце након уређења базена са лековитом изворском водом.

3.2. План деловања на заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма

У функцији развоја (еко - туризам, излетнички туризам, сеоски туризам, транзитни туризам) радиће се на уређењу локалитета од значаја за локалну заједницу са израженим природним наслеђем и културним наслеђем. Од уређења планира се уређење туристичко - пешачких стаза и видиковаца на Гребен и Влашкој планини маркирањем и чишћењем од растиња, постављањем путоказа, инфо табли, летњиковаца. Такође ће се радити на додатном уређењу простора у околини Манастира Свети Јован Богослов, села Власи, Поганово и Трнски Одоровци постављањем мобилијара, уређењем оближњих видиковаца са успостављањем ложишта за пикник и дрвених мобилијара за посетиоце.

Свакако, израда публикација, филмова са медијским кућама и реклама путем медија су неке од основних активности за презентацију заштићеног подручја у функцији туризма. У време организовања културних и спортских збивања управљач ће ангажовати одговарајућу медијску кућу ради снимања и монтаже видео материја за медијску рекламу за заштићено подручје.

Организовање такмичења у спортском риболову мушчарењем ће бити једна од активности управљача на промоцији подручја и риболова. Планирано је да се у 2026. години организује спортско такмичење у риболову на реци Јерми у СРП „Јерма“, уз израду видео материјала. У скалду са Програмом за управљање рибарског подручја дефинисана су два риболовна мушчарска ревира у КО Трнски Одоровци и Петачинци.

Основно тежиште су насељена места у смислу обнављања и осавремењавања постојећих туристичких објеката, изградња и обнављање путне мреже, адекватног водоснабдевања, регулисања и изградње канализационе мреже, организованог одвожења комуналног отпада. Уложиће се одређена средства у едукацију локалног становништва и стварање едукованих туристичких кадрова, организовање добре пропагандне службе и маркетинг.

VII САРАДЊА НА ПОДРУЧЈУ СРП „ЈЕРМА“

Основни, заједнички циљ успостављања и одржавања сарадње јесте заштита подручја, поштовање одређеног режима коришћења и стварање услова за бољи развој и унапређење подручја у функцији заштите.

У циљу заштите и унапређења заштићеног подручја планира се сарадња са свим заинтересованим и надлежним субјектима и то:

- Сарадња на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја оснивањем Савета корисника заштићеног подручја, даље уређено чланом 68а, Закона о заштити природе;
- Сарадња са надлежним министарствима и државним институцијама;
- Програмска сарадња са другим управљачима заштићених природних добара у Србији;
- Сарадња са стручним установама (Завод за заштиту природе Србије, Завод за урбанизам, Институтути, Факултети и др.);
- Сарадња са планинарима, извиђачима, еколошким покретима, младим истраживачима и др.;

- Сарадња са локалном туристичким организацијама ;
- Сарадња са М.З. и општинским структурама ;
- Сарадња са субјектима који врше привредну делатност на подручју и око подручја СРП „Јерма“;
- Сарадња са локалним становништвом.

У претходном периоду надлежне институције у сарадњи са управљачем израдиле су Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе "Јерма" ("Службени гласник РС ", бр. 9/19), Просторни план општине Димитровград 2021-2035 („Службени лист града Ниша“, број 34/09), Просторни план Града Пирота („Службени лист града Ниша“ 39/21) и Просторни план општине Бабушница 2010 – 2025 („Скупштински преглед општине Бабушница", број 13/12).

Планирана средства за израду просторних планова и планова детаљне регулације (динара)		Извршилац посла
Управљач - сопствени приходи:	40.000	ШГ „Пирот“
Управљач - средства накнаде:		
Укупно:	40.000	

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Успешност спровођења активних и пасивних мера заштите природног добра, програма унапређења и развоја, у великој мери зависи од подршке локалног становништва. Управљач, у сталном, коректном и партнерском контакту са локалним становништвом, исте мора упутити у основе режима заштите који у највећем обиму дозвољавају већину активности које су и до сада имали. У овом случају, степен остварене сарадње стручњака и управљача са мештанима значајно утиче на ефикасност спровођења планова заштите, очувања и унапређења заштићеног подручја. Подршка локалног становништва и њихово укључивање у акције на заштити, свакако су једна од битних претпоставки заштите и очувања СРП „Јерма“.

Посебно је важно одржавање континуиране сарадње са локалним становништвом и то, пре свега, у смислу едукације и информисања истих о вредностима, значају и могућностима које пружа заштићено подручје СРП „Јерма“ као и режимима заштите и шта исти значе за уобичајен живот мештана. Потребно је информисати локално становништво о туристичким потенцијалима везаним за заштићено подручје, а у овом смислу мисли се првенствено на сеоски туризам, који је постављен као један од остваривих циљева подручја. Напредак би се огледао кроз учешће мештана у културним организацијама, давању информација о значајним локацијама за обилазак и уређење заштићеног подручја, информација посетиоцима о заштићеном подручју и традиционалним причама везаних за заштићено подручје, повећано ангажовање на производњи традиционалних домаћих производа и ангажовање на уређивању сопствених домаћинства и поштовање правила домаћег газдовања својим наслеђем (шумама, ливадама, пашњацима, шумама, итд.)

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Сви субјекти који врше неку делатност на заштићеном подручју (шумарство, ловство, СУП, комунално, водопривреда, електропривреда, угоститељство, туризам, и сл.), дужни су

да своје активности ускладе са законском регулативом и подзаконским актима који произилазе из Уредбе о проглашењу заштићеног подручја.

Сарадња са свим субјектима важна је не само у циљу надзора над условима и начинима обављања делатности, већ и у циљу заштите подручја од пожара и природних непогода, где се мора успоставити координација деловања између наведених субјеката

Значајна сарадња и евентуално партнерство односи се посебно на планинарска друштва и еколошка друштва, која су у много чему компатибилна у очувању животне средине и заштити истих као и управљачи заштићених подручја.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Управљач ће успоставити коректну и партнерску сарадњу са сваком невладином организацијом која је заинтересована да учествује у решавању конкретних стручних проблема у циљу потребе заштите природних вредности и потенцијала заштићеног подручја.

У организацији Управљача ЈП „Србијашуме“, и грађанским организацијама односно у сарадњи са Туристичким организацијама Пирот, Димитровград и Бабушница, уз подршку локалних самоуправа наведених градова радиће се на даљој тесној сарадњи на организовању спортских и културних манифестација .

Успостављена је сарадња и са удружењем „Геа“, „Јерма арт“, Спортским савезом Србије, Спортско еколошким друштвом „Стара планина“ за уређење локалитета и даљи развој екстремних спортова (алпинизам, планинарење, спелеологија, роњење, кањонинг, бициклизам и сл.), организацијом „Ватра и вода“ за одржавање курсева преживљавања у природи, Спелеолошким савезом Србије за истраживање геодиверзитета, и многим другим организацијама које се баве проучавањем, заштитом природе и едукацијом у циљу очувања природе.

Планирана је даља сарадња са Центром за развој грађанског друштва Протекта из Ниша, као партнером за израду пројеката за ИПА прекогранични конкурс. Дугогодишња је сарадња и са Друштвом за заштиту животне средине „Стара планина“ на планирању активности на уређењу заштићеног подручја и презентацију.

4. Међународна сарадња

Међународна сарадња је успостављена са Парком природе „Врачански балкан“ у Бугарској, ради реализације ИПА пројекта за међународни конкурс. Сарадња је планирана ради развоја подручја СРП „Јерма“ и ПП „Врачански балкан“, размене искустава и јачања административних капацитета управљача.

5. Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова и окружења

Основни циљеви удруживања јесу заступање заједничких интереса, обједињавање презентације у земљи и иностранству, професионално коришћење и размена искустава. Стога ће управљач увек изаћи у сусрет овим активностима и позивима.

Како је су два заштићена подручја под руководством ЈП „Србијашуме“ Београд, ШГ „Пирот“, Пирот и то ПП „Стара планина“ и СРП „Јерма“, сарадња приликом израде планских докумената као и реализација истих на терену са разменом искуства је константна.

6. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Континуирано ће се спроводити успостављање сарадње, како са локалним медијима, тако и са регионалним и републичким медијима и стручним часописима. Основни задатак је пружање свих информација и обавештења везаним за заштиту и унапређење подручја СРП „Јерма“.

7. Сарадња на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја оснивањем Савета корисника заштићеног подручја,

Управљач ће настојати да оформи Савета корисника заштићеног подручја даље уређено чланом 68а, Закона о заштити природе у циљу заштите и одрживог коришћења природних вредности и ресурса, а ради информисања становништва у општинама заштићеног подручја и усаглашавања њихових интереса са интересима заштићеног подручја.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

Противпожарна заштита

Активност на коју Управљач обраћа посебу пажњу је противпожарна заштита. План заштите шума од пожара дефинише активности на спровођењу превентивних мера противпожарне заштите (едукација становништва и посетилаца о опасностима од пожара, постављање знакова упозорења на опасност од пожара, знакова забране, изградња противпожарних пруга и путева, уређење водозахвата и обезбеђење опреме и средстава за гашење пољских и шумских пожара).

У даљем опремању информативних центара створиће се услови за формирање и против пожарних пунктова у којима ће се складиштити средства и опрема неопходна за гашење пожара и за такозване брзе интервенције.

Спроводиће се све превентивне мере заштите шума од пожара и то: појачана контрола од стране чуварске службе у критичним периодима појаве шумских пожара, постављање знакова забране ложења ватре и знакова упозорења на појачану опасност од појаве шумских пожара и редовно одржавање шумских путева кроз редовни рад чуварске службе и реверних инжењера на територији заштићеног добра.

За планску 2025. предвиђена је набавка напртњаче за гашење пожара даље дефинисана кроз ставку набавке опреме за чуварску службу.

Планирана средства за активна дежурства и израду и ажурирање плана заштите од пожара (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач – остала средства	29.500	
укупно	29.500	

Остали некатегорисани послови

За реализацију Програма управљања и планираних активности, односно за коришћење финансијских средства и трансакције предвиђени су трошкови за исплату неопходних такси и провизија.

Планирана средства за провизије и таксе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС		Управљач
Управљач - средства накнаде	7.994	
Управљач – остала средства		
укупно	7.994	

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

За планирање и реализацију поверених послова у управљању заштићеним подручјем и Годишњег плана управљања подручјем, потребно је обезбедити одговарајуће организационе, финансијске и техничке претпоставке.

(„Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон) финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из:

1.	Средстава буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе
2.	Остала буџетска средства
3.	Накнада за коришћење заштићеног подручја
4.	Прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем
5.	Средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе
6.	Донација, поклона и помоћи
7.	Других извора у складу са законом

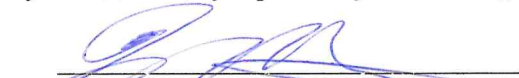
За реализацију Програма управљања СРП „Јерма“ за 2026. годину, планирана су укупна средства у износу од 8.881.873 динара, од чега се планира учешће средстава буџета Републике Србије од 4.530.914 динара (51%), са учешћем управљача у износу од динара 4.350.959 од којих средства наканда износе 2.011.951 динара (22%), а остала средства управљача 2.339.008 динара (26%).

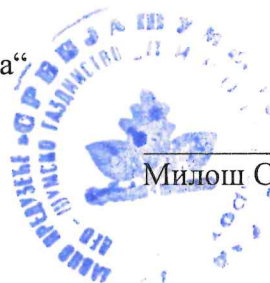
Прилог: Финансијски план - Табела прихода и табела планираних расхода.

План урадио:

Дарко Ђорђевић, дипл.инж.шум., Руководилац чуварске службе СРП „Јерма“

Руководилац чуварске службе СРП „Јерма“

Дарко Ђорђевић, дипл.инж.шум.

Директор

Милош Станковић, дипл.инж.шум.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ – Табела планираних расхода заштићеног подручја СРП "Јерма"

Врста расхода	ШГ "Пирот" - Пирот			
	Извори и износи средстава (у динарима)			
	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада	Укупно
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја	4.000.000	510.625	0	4.475.625
А.1. Чуварска служба	3.840.000	435.625		4.275.625
А.1.1. Бруто зараде чувара (2 чувара +1 руководиоца ч.с.)				
А.1.2. Материјални трошкови (гориво, мазиво, регистрација, сервис)	160.000	40.000		200.000
А.1.3. Остали трошкови за чуварску службу - усавршавање		35.000		
А.1.4. Опрема за чуварску службу (напртњача)				0
А.2. Одржавање заштићеног подручја	80.000	619.850	337.928	968.278
А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача - израда управљачких докумената	80.000	442.490	19.000	541.490
А.2.2. Обележавање (обнављање) граница		79.860		79.860
А.2.3. Израда и постављање путоказа и постављање ознака табли (2 ком)			63.888	63.888
А.2.4. Одржавање информативних табли и мобилијара			95.040	95.040
А.2.5. Уклањање смећа		40.000		
А.2.6. Активна дежурства и Израда и ажурирање плана заштите од пожара		29.500		
А.2.7. Одржавање базе података у ГИСу		28.000	160.000	188.000
А.3. Презентација заштићеног подручја	0	269.000	120.000	389.000
А.3.1. Презентациј -студијско путовањеа			100.000	100.000
А.3.2. Угоститељске услуге - репрезентација		50.000		50.000
А.3.3. Активности на успостављању савета корисника заштићеног подручја, сарадња са локалним становништвом, услуге у области културе спорта и рекреације (организовање манифестација)		30.000	20.000	50.000
А.3.4. Предавања у школама (заштита природе и културне баштине и животне средине) - обележавање еколошких датума - Организација "школа у природи"		189.000		189.000

А.

Врста расхода	ШГ "Пирот" - Пирот			
	Извори и износи средстава (у динарима)			
	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада	Укупно
Укупно А.0	4.080.000	1.399.475	457.928	5.937.403
Б.0. Управљање посетиоцима				
Б.1. Набавка Солвет штампа - церадно платно за информативне табле 1 м2,			9.583	9.583
Б.2. Израда и штампа Легитимација чувара ЗП			4.000	4.000
Б.3. Израда и штампање флајера и лифлета 400 ком			11.500	11.500
Б.4. Штампа на тексту - торбе, качкети., мајице 50 ком			67.083	67.083
Б.5. Дневник чувара (15 ком)			5.100	5.100
Б.6. Израда тематских програма за посетиоце и пратећег материјал (локације за посматрање птица, геонаслеђе, тресетишта, културна баштина, дендролошка значајне локације са реликтним састојинама)		43.000		43.000
Б.7. Израда пројектне документације за изградњу Природњачког музеја СРП "Јерма" .200 м2			150.000	150.000
Б.8. Израда и штампање фасцикли са логоам ЗП			22.999	22.999
Б.9. Магнети са знаком ЗП			5.175	5.175
Б.0. Регулисање имовинско правних односа				
Укупно Б.0	0	43.000	275.440	318.440
Г.0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја				
Г.1. Мониторинг здравственог стања шума		124.000		124.000
Г.2. Мониторинг орнитофауне	240.000		60.000	300.000
Г.3. Истраживање флоре - инвентаризација и молекуларна истраживања (фитоденолошка, заштићене врсте)		22.500	50.000	72.500
Укупно Г.0	240.000	146.500	110.000	496.500
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса				

Редни број	САДРЖАЈ	Страна
I	УВОД	4
II	ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	4
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	6
1.	Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	6
2.	Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима	9
3.	Управљање природним ресурсима	10
3.1.	Задаци и активности на заштити и управљању шумама	10
3.2.	Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном	12
3.3.	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама	13
3.4.	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем	13
3.5.	Задаци и активности на коришћењу споредних шумских производа	13
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	14
V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	17
1.	Мере и услови	17
2.	Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.	17
VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА	20
1.	Мере и услови	20
2.	Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности	22
3.	Задаци и активности на развоју одрживог туризма	23
3.1.	Смернице за развој одрживог туризма	24
3.2.	План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма и др	25
VII	САРАДЊА	26
1.	Сарадња и партнерство са локалним становништвом	26
2.	Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју	26
3.	Сарадња са невладиним организацијама	27
4.	Међународна сарадња	28

5.	Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења	28
6.	Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима и др.	28
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	28
IX	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	29

I УВОД

Влада Републике Србије донела је Уредбу о проглашењу Специјалног резервата природе „Јерма“ („Сл.гласник РС“, број 101/19.09.2014. године), којом је подручје реке Јерме између планинских масива Гребена и Влашке планине у југоисточном делу Србије проглашено заштићеним подручјем I категорије, од међународног, националног и изузетног значаја.

Специјални резерват природе „Јерма“ чине делови општина Пирот, Димитровград и Бабушница укупне површине 6.994,4077 хектара.

На подручју Специјалног резервата природе „Јерма“ утврђују се режими I, II и III степена:

У режиму заштите I степена, укупне површине 943, 1763 ха утврђују се две засебне целине :

- 1) „Кањон Јерме са деловима Гребена и Влашке планине“, површине 657, 6461 ха;
- 2) „Турка“, површине 285, 5302 ха;

У режиму заштите II степена, укупне површине 392, 1093 ха утврђују се четири засебне целине:

- 1) „Плато Влашке планине“, површине 129, 1839 ха;
- 2) „Полидоминантне шуме Влашке планине“, површине 203, 9984 ха;
- 3) „Влашко ждрело“, површине 25, 1664 ха;
- 4) „Долина Јерме код села Петачинци, површине 129, 1839 ха;

Режим заштите III степена утврђује се на површини од 5.659, 1221 ха заштићеног подручја Специјалног резервата природе „Јерма“.

Плански основ за израду Програма управљања СРП „Јерма“ за 2026. годину је План управљања СРП „Јерма“ за период 2025. – 2034. године као други десетогодишњи плански документ који је у поступку усвајања. План управљања као документ важности од десет година се остварује кроз годишње програме управљања којима се детаљно и прецизно дефинишу задаци, радови и активности, организациони и материјално-финансијски услови њиховог извршења.

Правни основ за израду Програма управљања који је урађен у складу са чланом 54. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон) је и Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе „Јерма“ („Службени гласник РС“, број 101/14. године), као и Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10).

Програм управљања заштићеним подручјем СРП „Јерма“ за 2026. годину урађен је у складу са Решењем о условима заштите природе Министарства заштите животне средине број 003430210 2025 14850 004 001 501 100 од дана 21.10.2025. године.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ

КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Специјални резерват природе „Јерма“ стављен је под заштиту ради очувања његових основних вредности. Ово је подручје изузетних геолошких, геоморфолошких, биолошких, историјских и естетских вредности. Посебну вредност представља специфичан рељеф кањона Јерме са Гребеном и Влашком планином, врло стрме падине и крашки рељеф са бројним спелеолошким објектима и другим облицима краса.

Циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја обухватају следеће:

- Заштита, очување и унапређење биљних и животињских врста и њихових заједница, заштита амбијенталне целине и створених вредности, хидролошких, геолошких и геоморфолошких карактеристика;
- Обезбеђивање праћења промена у заштићеном добру и његовом окружењу и обезбеђивање надзора над спровођењем услова и мера заштите природе;
- Усклађивање коришћења природних ресурса са начелима, мерама и условима заштите природе – коришћење природних ресурса до степена и на начин којима се не угрожава разноврсност и функционисање природних система и процеса;
- Успостављање тесне сарадње са државним институцијама, локалним становништвом, локалном самоуправом, невладиним организацијама, привредним и ванпривредним организацијама, са међународним организацијама ради заштите и развоја заштићеног подручја;
- Успостављање тесне сарадње са свим корисницима заштићеног добра ради појачања рада на маркетингу, презентацији и популаризацији Специјалног резервата природе;
- Обезбеђивање едукације локалног становништва и стварање едукованих туристичких кадрова, као и успостављање и развој туристичко – рекреативних активности.

У циљу заштите, очувања и унапређења заштићеног подручја СРП „Јерма“ неопходно је да управљач:

- Покрене израду програма развоја туризма, сточарства, образовања и других развојно – образовних програма;
- Спроведе даља комплексна истраживања лепидоптера научно истраживачким институцијама;
- Спроведе даља комплексна истраживања карста ради евидентирања, издвајања, мапирања и вредновања геонаслеђа, а у циљу очувања и даље презентације посетиоцима са релевантним институцијама;
- Имплементира коришћење апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података;
- Успостави мониторинг врста птица од значаја за мрежу Натура 2000, уз реализацију програма праћења осталих група птица и других група дивљих врста животиња, а посебно врста од националног и међународног значаја, уз успостављање и вођење базе података;
- Предвиди континуирану обуку чувара у препознавању строгозаштићене и заштићене флоре и фауне на простору СРП „Јерма“;
- Предвиди покретање пројекта инвентаризације и уништавања инвазивних врста биљака и животиња у заштићеном природном добру;
- Обезбеди одговарајућа новчана средства;
- Спроводи наплату накнаде по Одлуци о накнадама за коришћење заштићеног подручја;
- Обнови границе СРП и режима заштите;
- Стави у функцију контролно - информативне пунктове, изврши уређење локалитета и стаза и постави што већи број знакова сигнализације и обавештења;
- У сарадњи са локалном самоуправом и државним институцијама, неке од старих кућа санира и преуреди у својеврсне етно – куће музејског карактера, или у куће са одређеном туристичком понудом;

- Успоставити тесну сарадњу са локалним становништвом, локалном самоуправом, невладиним организацијама, привредним и ванпривредним организацијама, са међународним организацијама ради покретања пројеката заштите и развоја;
- Са свим корисницима простора појача рад на маркетингу и презентацији СРП, како би се повећао долазак туриста.
- Стриктно придржава мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи.
- Предузме мере и активности ради спречавања, сузбијања и отклањања последица штетног дејства биљних болести, инсеката, човека, елементарних непогода и других абиотичких и биотичких чинилаца.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Природну вредност Специјалног резервата природе „Јерма“ чине очуваност и аутентичност екосистема и живог света, као и геоморфолошке и културно – историјске вредности подручја. Подручје СРП „Јерма“ је значајно и са научног и туристичког аспекта.

Генерални концепт заштите, одржавања, праћења и унапређења природних и створених вредности заштићеног подручја заснован је на обуци и опремању кадрова који раде на пословима управљања заштићеним подручјем, обезбеђивању и развијању система финансирања заштите и развоја, обезбеђивању научних и стручних истраживања, успостављању информационог система, тако да се остварују принципи заштите, очувања и унапређења природних и створених вредности.

С обзиром да се подручје налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије, еколошки значајног подручја „Јерма“, потребно је подржавати све мере заштите прописане Уредбом о еколошкој мрежи, посебно следећих:

- а) забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и уземавање дивљих врсти;
- б) забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (шуме, ливаде, пашњаци итд.);
- б) предузети мере којима се обезбеђује спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања.

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Јавно предузеће „Србијашуме“, као управљач СРП „Јерма“, ради спровођења мера заштите, одржавања, праћења стања и унапређења заштићеног подручја, односно послова управљања формирало је радну једину коју чине шест извршиоца, од чега су пет чувара заштићеног подручја и један руководилац чуварске службе СРП „Јерма“. По структури у 2026. години предвиђено је да два чувара заштићеног подручја и један руководилац чуварске службе СРП „Јерма“ при ШГ „Пирот“, Пирот обављају послове из средстава буџета а у складу са допунама Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10 исправка, 14/16, 95/18, 71/21 -др. закон) док ће три запослена обављати послове реверног техничара за приватне шуме, односно чувара шума и заштићеног подручја на трошак ЈП „Србијашуме“, ШГ „Пирот“. Предвиђена су средства Министарства заштите животне средине за финансирање бруто зараде два чувара заштићеног подручја и једног руководиоца чуварске службе, док ће се бруто зараде осталих чувара финансирати од стране ШГ „Пирот“ - Пирот односно од наплаћених накнада за коришћење заштићеног подручја.

Планирана средства за бруто зараде два чувара и руководиоца чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	3.840.000	ШГ „Пирот“
Управљач - сопствени приходи:	435.625	
Укупно:	4.275.625	

Чувари заштићеног подручја ће вршити обилазак заштићеног подручја, утврђивати да ли има неких промена и противправних радњи или активности, сачињавати белешку у свом Дневнику и месечни извештај достављати реверном инжењеру, који извештај доставља надлежној служби у Шумском газдинству. Праћење стања очуваности, односно угрожености природних и створених вредности подразумева спровођење мера из прописаних режима заштите, утврђивање постојећег стања, надзор и праћење спровођења услова заштите природе и животне средине за радове и активности које могу имати утицај на вредности и обележје заштићеног подручја.

У складу са Правилником о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник РС“, број 117/14) у 2026. години ЈП „Србијашуме“ је предвидело набавку службених легитимација за чуваре уколико ситуација и организациона структура пословања захтевају обуку и ангажовање нових чувара заштићеног подручја.

Од осталих трошкова планирана су средства за утрошак горива, мазива и регистрацију возила, која су производно финансијским планом ЈП „Србијашуме“, ШГ „Пирот“ предвиђена за суфинансирање из средстава надлежног Министарства.

Планирана средства за гориво, маживо, регистрацију возила, легитимације за чуваре ЗП; (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	160.000	ШГ „Пирот“
Управљач - сопствени приходи:	40.000	
Управљач - средства накнаде:		
Укупно:	200.000	

Предвиђено је даље усавршавање чуварске службе, учешће на радионицама и семинарима.

Планирана средства за усавршавање чуварске службе (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		Управљач
Управљач - средства накнаде		
Управљач - остала средства	35.000	
укупно	35.000	

За заштиту, одржавање, праћење стања и унапређење природних и створених вредности неопходно је да управљач приступи изради управљачких докумената:

- **Израда Годишњег програма управљања за 2027. годину и Годишњег извештаја о остваривању програма управљања за 2026. годину;**
- **Финансијски извештај о реализацији програма управљања за 2026. годину.**
- **Израда Програма унапређења рибарства (годишњи) – управљач СРП „Јерма“ у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда**

организоваo је управљање риболовним водама Рибарског подручја СРП „Јерма“, у складу са Програмом управљања и Програмом унапређења рибарства, а на предлог надлежног Министарства.

Израду управљачких докумената (Годишњег програма управљања и Годишњег извештаја, Програма управљања рибарским подручјем), као и праћење реализације истих током целе године, спроводиће стручне службе управљача ЈП „Србијашуме“.

Планирана средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача - израда управљачких докумената спровођење и контрола спровођења и материјални трошкови њиховог рада (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:	80.000	ШГ „Пирот“
Управљач - сопствени приходи:	442.490	
Управљач - средства накнаде:	19.000	
Укупно:	541.490	

Одржавање просторне базе података у ГИС-у и одржавање базе ЗПД

Поред послова у вези планирања, спровођења и контроле радова на управљању подручјем, стручне службе и чуварска служба констатно ради на прикупљању података и ажурирању просторне базе података (ГИС) и одржавање базе ЗПД.

Током 2022. године ажурирана је база података ЗПД за вођење администрације, података о чуварској служби и природним и створеним вредностима.

Израда (ГИС- географског информационог система) представља модеран вид информационог система који се касније може користити за научна истраживања, управљање ресурсима, имовинско управљање, планирање развоја, просторно планирање, картографију и планирање инфраструктурних радова. У овој бази података, сваки податак је везан за тачно одређену локацију. Свака промена на терену која се може просторно лоцирати, биће унета у ГИС и тиме олакшати даље наведене активности.

Такође, предвиђена је и имплементација коришћења апликације „Теренска“, приликом спровођења научноистраживачких радова у заштићеном подручју, евидентирањем врста и типова станишта који су били предмет истраживања са навођењем научног назива врсте, датума налаза, географске позиције, назив локалитета, бројност и друге параметре везане за специфичне групе организма и типове станишта, као и назив организација или истраживача/сакупљача података.

У ту сврху планирана су средства за одржавање база података од стране службе информатичара као и средства за запослене на уносу и обраду података, и за набавку рачунарске опреме (рачунар и скенер) .

Планирана средства за одржавање просторне базе података ГИС и базе ЗПД (динара)		Извршилац посла
МЗЖС:		Управљач
Управљач (остала средства):	28.000	
Управљач (накнаде за зараде стручне службе):	160.000	
укупно	188.000	

ШГ "Пирот" - Пирот				
Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)			
	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада	Укупно
Д.1. Уређење значајних локација излетишта (кампови, видиковци, геосајт, посматрање птица, дивљачи, тресетиште, станиште ретких и заштићених врста, археолошко налазиште, традиционални занати, склоништа на планинарским стазама, излетишта са ложиштима, улазних станица...) - постављање мобилијара, инфо табле, смероказа, реквизита за рекреацију, уређење приступних саобраћајница, прилагођавање лицима са посебним потребама..СРП Јерма на Гребен планини			508738	508738
Д.2.Уређење брско планинских стаза (рекреативних, научних) - постављање клупа, инфо табле, смероказа, обележавање, кошење, уређење приступних саобраћајница у СРП Јерма на Влашкој планини	210914		492132	703045
Д.3. Израда и постављање инфо табле ван уређених локалитета и стаза на подручју СРП Јерма			159720	159720
Д.4. Уклањање растиња- кошење дуж стаза, око мобилијара, табле, на јавним местима и сл.		192800		
Д.5. Израда Основа газдовања у државним шумама (ГЈ Гребен канцеларијски радови)		220614		220614
Д.6. Израда Програма унапређења рибарства (годишњи)		49500		49500
Д.7. Израда планских докумената ловства		25000		
Д.8. Израда Програма газдовања шумама сопственика		35000		
Д.9. Израда Програма пошумљавања пољопривредног земљишта		40000		
Д.10.Израда просторних планова и планова детаљне регулације		40000		
Д.11. Одржавање и реконструкција путева и стаза		87120		
Д.12. Нававка Дозволе Министарства за сакупљање дивље флоре и фауне		60000		
Укупно Д.0	210914	750034	1160590	1641617
Е.0. Остали некатегорисани послови				
Е.2.Провизија			7.994	7.994
Укупно Е.0	0	0	7.994	7.994

ШГ "Пирот" - Пирот			
Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)		
	Буџет РС	Сопствена средства	Средства из накнада
Укупно планирани расходи	4.530.914	2.339.008	2.011.951
			Укупно
			8.881.873

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026 ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје СРП "Јерма"

Ред. број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства Буџета Републике Србије	4.530.914
	1.1. Министарство заштите животне средине	4.530.914
	1.2. Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за шуме	
	1.3. Остала средства Републике Србије	
2.	Сопствени приходи	4.350.959
	2.1. Приходи од обављања делатности	2.339.008
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	2.011.951
	2.3. Остали сопствени приходи	
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	0
4.	Средства донација, поклона и помоћи	0
5.	Остала средства	0
	Укупно приходи	8.881.873

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "ЈЕРМА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2026. ГОДИНИ		
	Врсте расхода: Бруто зараде чувара заштићеног подручја	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	435.625,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	3.840.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.	Бруто зараде чувара	3.840.000,00
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.		
	УКУПНО расходи	4.275.625,00
	Врсте расхода: Материјални трошкови (гориво, мазиво, регистрација, сервис, легитимације за чуваре ЗП)	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	40.000,00
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	160.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.	Трошкови утрошка горива	160.000,00
	УКУПНО расходи	200.000,00
	Врсте расхода: Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката и њихава реализација и праћење током године, сарадња са локалним становништвом, институцијама и трошкови информисања кроз јавна гласила (ТВ, штампа)	
А.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	442.490,01
Б.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
В.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	80.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.	Бруто зарада управника и стручне службе на изради управљачких докумената	80.000,00
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.		
2.2.		
	УКУПНО расходи	522.490,01

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "ЈЕРМА"

РАСПОДЕЛА ОБЕЗБЕЂЕЊА ПОТРЕБНИХ РАСХОДА У 2026. ГОДИНИ		
	Врсте расхода: Мониторинг орнитофауне	
A.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	60.000,00
B.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	0,00
B.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	240.000,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.	трошкови ангажовања стручне институције - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ	240.000,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	300.000,00
	Врсте расхода: Уређење брдско планинских стаза (рекреативних, научних) - постављање клупа, инфо табли, смероказа, обележавање, кошење, уређење приступних саобраћајница у СРП Јерма на Влашкој планини	
A.	Расходи који представљају учешће управљача као носиоца пројекта (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е из табеле на коју се расход односи)	492.132,00
B.	Расходи који се обезбеђују из других извора (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	
B.	Расходи потраживани од Министарства (навести врсту трошкова и број буџетске ставки/е на коју се расход односи)	210.914,00
1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	
1.1.		
1.2.		
2.	<i>Трошкови пројектних активности</i>	
2.1.	трошкови ангажовања извођача - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ	210.914,00
2.2.		
	УКУПНО расходи	703.046,00